

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an **60** coroane. — Pe șase luni **30** coroane. — Pe trei luni **15** coroane.
Ziarul apare Marți, Joi și Sâmbătă

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefranțate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

= Prețul inserțiunilor, după invocălă =**Abonamentele și inserțiunile**

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Causele scumpelei

II.

La alt loc soția unui croitor cu atelier bună de peste un cos de varză, și fără să mai întrebe de preț, cere să-i aleagă 10 căpățini, apoi deschide punca și plătește fără nici o vorbă 50 coroane prețul lor, și cum ploua abundentă n'ir fi făcut să crească varză din belșug.

Alătura nevastă unui pantofar plătește fără murmur câte 30 coroane măsura de cartofii, ca și cum ar fi fost aduși din Australia, și n'ar fi crescut la 10 păzi pe hotarul orașului.

Lângă dinsa o biată dăscălăție înearcă în zadar să rupă ceva din preț pentru niște cărlăbăi căt nucle, cari nu-i le lasă precuprare sub o coroană bucata.

Mai la vale lângă o căruță un biet funcționar inferior luptă din greu deja d'o jumătate de ora să cumpere un sac de grâu, pe care economul nici de cum nu voiește să-l dea sub 600 coroane, căci zice dânsul: cum să-l pot da mai eftin, când ferul pentru rafturi am trebuit să-l plătesc cu 9 coroane kilogramul, care mă costa mai de mult 20 fileri, iar o coadă de coasă, care o plătiam mai naînte cu 60 fileri, am plătit-o azi cu 16 coroane.

O biată femeie negăsind nicăieri chibrituri este nevoie să dea 5 ouă pe o cutiuță, care costa mai de mulți 2 fileri; iar un fabricant mare de chibrituri, care este sili cu lege și amenință cu rechișionarea fabricii să le vindă la anumite persoane pe lângă permisiuni speciale cu 10 fileri cutia, are marea măngâiere să vadă cum într-o prăvălie un nou bogătan plătește cu îngâfările 12 coroane pe o cutie de chibrituri de ale sale.

Și tot asemenea observații se pot face mai cu toți articolii de prima nevoie, ca sare, soda, petroliul și altele multe, cari au ajuns prin speculațione la prețuri fabuloase și dispar și reapar în consumație după cele mai caprioase modalități și cele mai ingenioase manoperă. Observatorul atent ar putea cita exemple nenumărate de asemenea natură, căci poate de când există lumea n'a fost esplorat mai tare răsboful și consecințele lui de speculaționare cea mai neomenescă ca în zilele noastre, deși istoria ne dovedește că risiboalele le-a făcut totdeauna pofta de pradă și imbogățire a unor persoane și clase sociale. Petrecând cineva numai o jumătate de ciascună în băcănie, ar avea ce povestii zile intregi.

Lipsurile din Ardeal

Ardealul foarte bogat și todeană bine înzestrat printre bogate industrie, de data aceasta, are o piață săcătuță; ear toată industria infloritoare sitădată, ruinată.

Răsboiul de cinci ani, se resimte la fiecare pas în Tara Ardealului. Prăvălile bogate și cu vîtrinile monumentale de sticla, sănt goale. În Tara Ardealului se mai găsește încă «erăzutăre» nemetești, care inundă Bucureștiul în timpul ocupării. Brașovul, Sibiu, Timișoara, acestea vestite centre industriale, au piețele săracă.

Negustorii ardeleni vorbesc de vechia bogătie a piețelor lor ca de-o vreme din poveste.

Depreterea coroanei, mai este încă unul din izvoarele de ruină a piețelor și comerțului din Ardeal.

Și cu toate acestea, ținuturile noastre românești din Tara Ardealului, vor fi cele mai bogate izvoare ale viitoarei refaceri economice ale României Mari.

Cercetând piața orașului Cluj, care nu-i un centru economic, ci mai mult un centru cultural al foștilor asupratori unguri, vom găsi destule izvoare economice. Clujul are o vestită fabrică de tabăcărie și fabrică de incălămită.

Tot în Cluj sănătă fabrică de cherestea, sădă caustică, hârtie, tutun, și chibrituri. Clujul mai este un important centru de desfăcere al tuturor ținuturilor românești din nordul Ardealului.

Toate piețele Ardealului, sunt însă în măni străine. Unguria și Sașii sunt stăpănitori tuturor piețelor și ai tuturor industriilor.

Populația și capitalul românesc sunt foarte puțin reprezentate. Negustorii și industria germană sănt de seamă, în mare parte, stăpâni ai piețelor din Ardeal.

În asemenei condiții și pentru consolidarea industrii naționale cei în drept ar trebui să se găndească în mod serios.

Conducătorii vieții noastre economice ar trebui să se găndească încă de acum, la refacerea și constituirea centrelor din Tara Ardealului.

Să găsească o modalitate practică chiar dela început, întrucât sănt mulți misiunari ai capitalurilor străine, cari stau gata, că la prima ocazie să repue măna pe toate piețele lipsite și ruinante ale Ardealului.

(Jurnalul)

R. Negru.

GÂNDURI.

Răutatea de inimă este o pedeapsă de sineși.

Din noua eparhie a Clujului

Prinim următoarele:

Vă rog să publicați în preajmul DVOASIRE ziarul raportul despre sedința primă a Consiliului plenar al eparhiei nou înființate ortodoxe române a Clujului — înute în Cluj în 4 Septembrie a. c. st. n.

La orele 8 s'celebră în biserică parohială din Cluj — s. f. Liturgie, urmată de cheamarea Duhului Sfânt. — Au asistat asesorii Consistorului și distinți publici din Cluj.

Președintele consistorului părintele *Nicolae Ivan*, a arătat în o cuvântare înființatoare însemnatatea zilei, când se realizează dorința înaintașilor noștri și a marilor mitropoliti Andreu Saguna și se satisfacă concluziile consistorului mitropolitan, că în acest jumătate se înființează o episcopie ortodoxă română. Se spune că însemnată în un centru cum și Clujul înființarea unei episcopii cu sfenții și consistoriu său, — de unde vor avea să pornească îndrumări noi pentru renascerea vieții religioase a credincioșilor, și pentru ridicarea poporului la o treaptă morală, culturală și economică cît mai înaltă.

Sedința s'încheie la orele 10 a. m. în catedrala oficială protopopiescă, final de față 22 de asesori onorari.

După președintele prezintă conluzeze sinodale privitor la noua episcopie, se ia jurământul asesorilor aleși de sinodul arhiepiscopan pentru eparhia Clujului — și se perdece la alegera funcționarilor provizori ai consistorului — care vor avea dimpreună cu președintele lui ales de sinod să încheie organizarea noivelor eparhii.

Se aleg cu unanimitate de voturi următorii școlari.

1. Preotul Dr. Sebastian Stanca referent

2. Preotul Pompei Morușa, referent episcopal.

3. Preotul Virgil Nistor, secretar consistorial.

4. Ion Herman, casier.

5. Advocatul Dr. Alexandru Dragomir, jucător.

6. Anton Mandea, controlor.

7. și Aurel Todorus, protocolist arhivar.

Să decel, ca Consistorul să-și încheipe activitatea cel mai târziu în 1 Oct. a. c. st. v.

Să lucească hotărârea privitor la organizarea internă a activității consistorului și la arondarea deputaților la sinodul diecezan, care va fi chemat apoi să aleagă episcopul, și asesorii ordinari și funcționari definitivi și consistorului eparhial. Să hotărășă edarea unei foi oficiale, în care se vor publica circulație și comunicatele oficiale. Consistorul a primit încredințarea după o temeinică debătrere să pornească după un plan de acțiune sistematică o vîcă propagandă religioasă între credincioșii bisericică, ca să se trezască la o viață intensivă bisericească-culturală.

O hotărâre și aceasta din cele mai însemnante propaganda religioasă — dar și forță grea. Consistorul este chemat — ca greașa problemă — să o ducă la rezolvare căt mai neîncosă, ca activitatea lui să nu se îngrădească la un burocrațism sec, ci să devină un apostolat de înțelepciune rodnică — pe toate terenele vieții neamului și ale bisericică dreptmăritoare. Acțiunea se va porni în toamna aceasta în ținuturile unde se simte mai mult lipsă.

Președintele anunță rezultatul colectiei inițiate de DSA pentru zidirea unei catedrale în noua metropoliă a românismului, în Cluj. Său

subscris peste 50.000 (cincizeci mii) Coroane, iar la o sădintă au subscris și plătit următorii membri: Dr. Pahone cu Dns cor. 2000—, Dr. Wilt Cor. 1000— și Dr. Buzura Cor. 1000—. S-a decis să se facă apel la toți credincioșii să se fac colecte în toate bisericile din eparchie.

Credincioșii bisericii ortodoxe române — astăzi munca desinteresată și cinstirea de nou consistor — și năjdăjum, ca persoanele puse la conducerea eparchiei, vor să și-și îndeplinească greaia chemare cu dragoste și devotament pentru ridicarea bisericii și a instituțiunilor eli la culmea chemării lor.

Raportor.

Un francez despre unguri

Scriitorul parisian, de *Fiers* publică în articol, unde spune căteva crude adevăruri despreunguri. Și sărgește cu următoarele cuvinte:

Toate instințele despotice ale poporului unguresc, toate atitudinile sale odioase, toate ipocrizile sale premeditate, le pun în orice moment numai în serviciul cauzei naționale.

Prea autoritar ca să discute, impune; prea orgolios ca să convingă, înlăbușă; prea puțin numeros ca să assimileze, oprimă.

Toți maghiarii, fără să o singură ezerație, fără să o singură exaltare să se producă, rămân în orice împrejurare unii cu toții, vag dar profunzi, se simt compliciti la aceeași crimă, pe care o comit de secole, meninând în cea mai îngrozitoare servitute popoare mai slabe și care nu renunță nicăi la rasa, nici la limba, nici la idealul lor.

Dar Victor Hugo a spus-o:

«Totdeaua vine ceașul, în care popoarele apăsate se ridică și lumea se ridică de partea lor.»

Ceasul a sosit.

Di Iorga în Cernăuț

Expulzatul fostei Bucovine austriace, di N. Iorga, a sosit la Cernăuț, pentru a participa la sărbătoarea de trei ani de la intrarea noastră în Răsboi în scopul înălțării idealului național.

Din conferință jnuită de di N. Iorga, cu acest prilej, în sala teatrului comunul din Cernăuț, publicănum, după Bucovina, următoarele părți:

Care a fost situația Bucovinei în viața generală a poporului românesc? și șăpnă și ajunge acolo vă voi povesti că ați am vizitat universitatea din Cernăuț.

Ce și preștinentind în clădirile austriace, așa și aici în chilii unde erau căriți, m'a izbit un miros de meucegai. Era meucegai mortii. Căci totdeaua, a două și după ce se prăbușea ceva mirosă a moartei, de oarece Austria de mult era în putrefacție.

Autonomia bucovineană nu poate fi pusă niciodată cu autonomia Ardealului, a Bănatului, de oarece Bucovina a făcut totdeaua parte integrală din pământul Moldovei, nu a fost niciodată ducat.

Ardealul a avut un voevod român, pecând Bucovina niciodată, căci voevozii nu erau ai țărăsoarei acesteia, ci ai Moldovei.

Înălță din veacul al 13-lea se înfățează o singură țară pentru români. Ungurii în Ardeal au numit voevodat. În anul 1013, Domnul din Argeș, numea *Dona a toată fara românească*, Prin urmare iudeonimul datează dela anul 1013, caci să iasăstat Domnul ai țării românești. Și Tânăr a fost post todeudane. Toată șa de săraci ca și poporul, se deosebeau doar ca aveau o casă mai bună de peatru, nu doar ca să aibă fast, ci și să fie mai bine apărat; abia mai târziu Domnii își faceau cetăți.

Și niciodată, oricât ar vrea de aci să vă numiți *bucovineni*, nu puteți fi așa, pentru că și moldovenii, întrebăți pe orice tanăr care întâlniți în cale aici, și în Basarabia, și îți va răspunde: «Sunt moldovani».

Prin urmare, oricât ar susține că cineva că Austria aducând cultură sau civilizație aici are un drept că de mic asupra acestui pământ, nu poate dovedi și susține până la sfârșit, pentru că oricât să străduiți Austria să împrime suflul ei, arta ei, a râmas zădărnică, de oarece s'a lovit totdeauna de instinctul poporului și de conștiința intelectualilor.

Deși Austria a avut administrație cea mai bună, totuși s-a descompus, pentru că statele nu trăiesc prin combinații cât de chibzuite, ci prin putere de vitalitate. De aceea noi români, am făcut în calea decesului, sponzii, ceeacele altănești nu au putut crește în veacuri.

Austria a intrat în descompunere odată cu închiderea ochilor pe veci a împăratului Iosif II.

Austria cea veche a fost o fondație catolică; a fondat-o a călugărilor catolici. Austria e un stat clădit din misiuni. Austria cea veche era o mică cetate feudală. Viena, târziu de tot a ajuns să aibă importanță.

La 1013 Voevodul a toata țara românească se numea Domn. Și Domn vine dela cuvântul latin Dominis, care înseamnă tanăr. Deci, Domn înseamnă puterea imperială. Și atât de mult le era puterea și dragostea de pământ, încât Voevodul din Argeș, în timp de 70 ani au ajuns să stăpânească din Carpați și până în Dunăre.

Bala, satul mic de lângă Poltenceni, a fost cea întâi capitală a Moldovei. Și cei înini Domnii moldoveni au ajuns să stăpânească din Carpați până la valurile Mării negre la Cetatea Neamț. În toate luptele Domnilor n'au avut niciodată o alianță cinsită; toți nu-nu au fost prieteni, afară de francezi, caru marți pe fronturile și marți cu seamă pe malurile Siretului, la Mărășești. Totdeaua cead probă că putem trăi și vom trăi prin noi în sine.

In veacul al 17-lea regele Ion Sobieschi, tânăr slav, se întindea asupra Moldovei, cu gândul de a smulge o parte din Moldova, dar a fost bătut.

Intre anii 1670—1680 s'au făcut colonizări în regiunea Camenit. La 1670 Pașa ture din Hotin din assemenea a adus coloniști, stabilindu-l împrejurul acestui oraș.

Regele Sobieschi a desființat granița dintre Galitia și Moldova.

Colonizatorii ruteni, său aşezat în număr mai mare în partea de Nord-Vestă a Moldovei, pierzându-se cu anii în mijlocul țărănimii moldoveni. Tot așa și cu celelalte naționalități în număr mult mai mic. Dovada că nu a rămas nici o urmă ce se arată influență culturală și obiceiuri străine. În mănăstirile noastre din Bucovina, cum ar fi Sucevia, în fresculi ce împodobesc zidurile se descoperă influență pictorială italienă din anii 1580—1590, pictură al cărei reprezentant era Giotti. Dacă cercetăm și în depărtă așezările mănăstirești găsim același urmă de artă națională: la Sucevia, Solec Dragomirna, Statina, mănăstirea Neamțului până la marginile Bănatului.

Anul 1757 a creat o individualitate ca să asemenea Bucovina. Intentiunile Austriei și de a ocupa Moldova până în Siret, la România și mai departe până la Prut. Numai cu Bucovina nu se puteau mulțumi pretențiunile Austriei, care cearău o Moldova întreagă.

Ca încheiere d. prof. Iorga spune, că scorîn viața românească înseamnă a găsi în Moldova o cultură originală, artă veche, de cunoscute și alte urme specifice poporului nostru.

Serbări naționale

Ni-au venit târziu amănuntele asupra chilipulu cum său desfășură serările de la Calugăreni, locul vesnic neuat în care bărbătă românească sub Mihai Voivod Viteazul a înfrânt mandria turcească.

La 13 August st. v. s'au împlinit 384 de ani, de cănd o mână de ostasi își apară, în față zidului lui Sinan Pasa, *șârdăcia, și neamul*, cum cu o sută și ceva de ani mai înainte, o spunea Mircea Vodă acelerători turci.

Dar, pe lângă acest fapt, Calugărenii și Neajlovi aduc în acest an amintirile unui eroism foarte aproape de zilele noastre. Acum doi ani aprobă, pe Neajlov, românul înfrânt avântul unor alti năvalitori, cari, dacă în parte venau pe vecile cărăi ale lui Sinan-Pasa, — turci nemericini și bulgarii cum li sătim, altării cu acetapa se alătu *spumni* celei mal înfrânte porină răsboinice.

Acolo, în valea umedă a Neajlovlui, cu toată victoria lor târzie și costisitoare, noi ai biruit, mîscrăndu-le numărul, stăvîndu-le avântul, zugrăvindu-le înainte aceea ce poate nu cunoșteau de ajuns; icona ostașului roman pe care n'au mai uitat-o până când după hotărâră înfrângătoare de pe Siret, au fost silnit și păcă.

Să facă slujbă dumnezească pentru odihna sufletelor celor de dimineu și celor de curând căzuți, — și din pulbere se vor fi înfrângute două oştirile de umbre, depărate prin curgere a patru veacuri.

Nădăjduin că cei ce culegem roadele generalilor jerifite vom să cîmăram răscumpărării astupării binefacere, printre nesordorii străjui în ziuă de azi și cea de mâne. (St. T.)

FOISOARA

Refugiații Ardealului

— Scrisori din pribege —

de dr. Ioan Mateli.

(Urmare)

și întămplarea făcuse, ca cel dintâi să fie căci păr. I. Agârheșanu. Cu oală în mână, el acaboră îngăduință și apropiindu-se de cezan spune cu atât tristețe: *„Pentru 6 suflete”*. Un sfior de jale îmi săgețase sufletul, doamna Septimiu Albini și înțorse capul stergându-și ochii umedezi, iar bejenari se priveau cutremurăți de această scenă dinuroasă. La ce lăs a ajuns înaintul scriitor al Ardealului? Să umble cu oală pe ulițe pentru hrana copilașilor săi. Condeul lui Înțelept, nu-i mai era aici de niște un folos. Cine să-l înțeleagă, cine să-l răspătelească?

Mâncarea la cazan a ținut abia trei zile, căci pribeigii au fost poftiți să se îngrăsească fiecare de hrana sa cum va și. Astfel am fost nevoiți să ne pregătim mâncărura la gazde. Alegam prin satul intins după pâne, ouă, lăptă, carne, cări se căptau anevoie și cu prejuri

mari. Cățiva însă și-au întocmit o bucătărie de obicei, unde pretește de ale noastre fierbeau mâncăruri bune. Cei mulți se înțeleseră cu gazele de-a primi zilnic boala obisnuit.

Într'o zi il văd pe Agârbiceanu cu doi studenți la cazarma părăsită din mijlocul satului, adunând cărămidă și bucată de timișe rugină, din cari înghieșă într-un colt cu curji o plătit amărăt. Aci avea să pregătesc doamna hrana celor opt suflete. Agârbiceanu umbla după găteala de sală pe parcul satului apoi se așeză lângă „plătită” și suflă mereu în focul ce-i umple ochii de spuza și de fum urător.

L'am găsit adeseori în această stare și suntemi mi se umplea de durere neobicită. Ne gândim la greutățile trafului mai ales pentru timpul iernii și începările său ne făsuțării și urmării de organizare. Dar grăja aceasta de viață noastră, ne-a adus mânăcelui ce era însărcinat să ne povârjăsească și ea să descheară în cuvînt de neuccinovătoare și murăstrănușă peste capetele preajmoi neacunșăti în cinste. Nici vrednicul luptător al neamului, Septimiu Albini, n'a fost crută de aceste izbucniri pătmășe.

Ne-am călcat pe inima insângerată și aște-

tam răbdători măsurile făgăduite. În nădejdei lor mantuitorii deodată ne izbese o durere nebună. Soacra Invățătorului Vasile Fărcaș din Săcele înțeceașă din viață în vîrstă de aproape 60 de ani. Sărmană bătrâna! Ai plecat de-acasă cu optile României, urmând drumuri lung al pribegiei. Te ducea și pe tine credința sfântă în izbăndă neamului, dorul de-a prăznuim împreună cu toți năcăjișii ziuă slobozneniei Ardealului. Ai indură altări de fizici și ginerale și totă chinuluri pribeigiei și cănd te-ai așezat în Moldova, credeai că durerile său potoli și ceasul înțoarceri la casa ta nu mai este departe. Un an de zile ai torz firul acestui vis, ca atâja dintră noi, și-ai săndă seavi alevea, soartea te silige să treec Prutul și să-ri prebegiște departe prin Rusia cu înimă obidiță.

Bolnavă și ai pornit la acest drum lung, dar nu te găndia la moarte. Și iată că Dumnezeu te-a chemat la sine, fără a-ți mai putea vedea vatră după care și te frângea sufletul. Te-ai simi aici în Grusca, fără măngâiere. În ziuă de 17 August cei trei preoți te-au prohodit după rândurile noastre.

(Va urma).

Audiente. Maiestatea Sa Regele Ferdinand a primit în audiенță la 10 i. c. în castelul dela Sinaia pe domnii Take Ionescu, Teodor Mihai și Iuliu Maniu.

CONCURS

Ministerul de Instrucție și Culte București, prin adresa la Nr. 62 a făcut cunoscut societății Orocțirea Orfanilor de răsboi seț, Sibiu, că a luat hotărârea să repartizeze în scosile elementare de agricultură un număr de 70 orfani, car în scosile de economie casnică 50 orfane.

In urma acesteia comitetul judeean Sibiu provoacă pe mamele și tuturor orfanilor așa îmnia cerele cu următoarele certificate:

1. Certificat că are cursul primar, complet terminat.

2. Certificat că are vîrstă aproape de 14 ani.

3. Certificat că sunt sănătoși și fără defecți corporale.

4. Să aibă haine, încălțăminte, rufările pentru corp, cel puțin 3 schimburi și necesarile pentru pat. De preferat sunt orfani de ambi părțimi. Pot fi în asemenea cazuri chiar fraj și surori. În interesul orfanilor, rugăm să se trimită căt mai în grabă cererile, la adresa d-nei Letitia Dr. Bogu, Str. Șaguna Nr. 6.

Comitetul judeean Sibiu al Societății pentru orocțirea orfanilor din răsboi.

Exproprierea în vechiul Regat

Dominul I. G. Duca, ministrul agriculturii într-un interviu acordat ziarului «Dacia» spune că exproprierea se face în chip că se poate de mulțumitor și de grubnic. Din punct de vedere juridic comisiunile județene de revizuire care fixează porțiunea de expropriat și prejurile, și-au isprăvit lucrările la 1 Octombrie vor începe să funcționeze comisiunile regionale.

În său din mogile expropriate nu vor mai trece prin comisiunile regionale, de oare ce parceră făculă de comisiunile județene nă fidică nicio nemijloare.

Din punct de vedere practic, cele două milioane hectare expropriate au trecut încă din Martie în folosință sătenilor prin mijlocirea obștilor.

Atât proprietarii, cât și tărani sănăti că se poate de conciliant. Parcăriile merg mai încet din pricina lipsei de instrumente și de personal tehnic. Prin a scoperi lipsurile în persoană s-au făcut scoli de topometri menite să dea un personal numeros și bine pregătit.

Se crede că până la toamnă se va termina cu exproprierea definitivă a 200.000 hectare.

Stirile zilei

Aviz. Inscrierile la școala comercială suprerioră gr. or. română din Brașov pentru anul școlar 1919-1920 se fac în 1-4 Oct. n. a. c.

Răsăusul Reginal. «Dnelor Emilia și Felicia Raftiu, Sibiu. Indulcășata de bunele Dvoastră cuvințe. Vă mulțumesc călduros și fac asemenea ceal bune urări pentru Dvoastră. MARIA.

Acasă telegramă a primit-o Dr. Emilia Raftiu dela M. S. Regina României Maria, drept răspuns la Telegrama de felicitare ce i-a trimis din prilejul onomasticei Sale.

Generalul Petală, comandanțul corpului de armată 6 în Cluj, este numit comandanț militar al Transilvaniei, Bánatului și părților ungurene de sub administrația Consiliului diregent. Generalul a sosit la Sibiu, unde îs are sediul.

Culturul lui Iuda. — Nu de mult cățienii orașului Tamboc din Ucraina se hotărâră să ridice o statuie lui Iuda Iscariotul, vânzătorul lui Hristos.

Se pare că nu e un fenomen de bolghevism. În acest Orient al Europei sănt secte religioase care adoră pe Iuda, pe motivul că dacă n'ar fi fost trădarea lui, omenește n'ar fi fost salvată de divinită invățător. (St. T.)

Metropoliul Moldovei a dat o circulară către preoții rugându-i să răspundă în memoria: Ce s'a petrecut în cuprinsul comunei de la început răsboiu până la sfârșit;

Ce impresie a produs în popor și cum a fost primita vestea despre intrarea noastră în răsboi;

Căți oameni au fost mobilizați și porniți la răsboi;

Căți s'u întors înapoi;

Căți au murit în răsboi;

Căți au fost căsătoriți;

Căți invalizi sănăti în stat, și

Căți copii au rămas orfani.

Cutremur de pământ se anunță din Valparaiso (Valea Paradisului) în America de sud. S'au prăbușit numeroase case. Sunt mai multe de morți, jertfe ale catastrofei, în acest oraș înflorit american.

Teatrul Național din București și-a deschis stagiairea Sâmbătă în 9 Septembrie 1919 cu *Vlaicu Voada*, drăma în versuri în 5 acte de Al. Davila.

Dela poliția de stat din Sibiu. Sunt invitați tot străinii care se află în acest oraș, și cări pâna acum nu s'au prezenta la poliție spre a primi bilete de liberă petrecere, să se prezinte fără întârziere în sala de ședințe a consiliului orașesc. Contravenienții vor fi amendati în baza ordin. Minist. 8272.

Elecțioră. Bucovina va fi reprezentată în cameră prin 26 deputați, în senat prin 14 membri. Numărul județelor în Bucovina este 11, care aleg de la 1 până la 3 deputați și un senator.

Transilvania, Bánatul și părțile ungurene vor fi reprezentate prin 293 deputați și 82 senatori.

Trofei. La stema lui Mihai Viteazul și în fața palatului regal din București sănă expuse trofee din luptele de pe Tisa.

Din zilele învierii neamului, sau: Măreția adunare dela Alba-Iulia din Decembrie 1918, este carteia în care se descriu cu multă poenie unirea Ardealului, Bánatului, Crișanei și Maramureșului cu Tara mămă. Autorul, care semneză cu pseudonimul Z. Sandu, și care este cunoscut din lucrările publicate în *Crai Nou* și alte publicații, ne dă o lectură potrivită și numai pentru oamenii împulpsi de astăzi, ci și pentru cei care vor vîdini după noi. Cartea a apărut în editura Librăriei Săteanului în Sălăje. Costă 2 Lei, prin poștă 25. Se poate comanda dela Librăria Arhiepiscopală.

Femei — deputați. În adunarea națională dela Weimar se găsesc 37 femei deputați, dintre care 20 sunt social-democrați, 9 fac parte din partidul centruști, 1 național-liberală, și 2 aparțin de partide. Femeile acestea desfășoară o vie activitate și îau parte la toate desbatările mai importante.

Caz de moarte. Generalul burilor, *Bota*, care aduce mare rol în răsboiul englezobur, a incendiat din viață.

Târg de toamnă în Sibiu se va ține în modul următor: Târg de vînt și de căi 13 Septembrie; Târg de mărt în 15 Septembrie 1919.— Tot meseriaș și comerciantul, care voiește a vinde marfă în târgul de marfă și dator a aduce să cine atestatul de meserie (ordine ministerială de comerț sub Nr. 3859. VIII. d. a. 1901.)

Protopresbiterul Vasile Dâmianu și meseriașul Dr. Alexandru Draia și soția sa Letitia n. Pantea din Brad, în semn de recunoaștere și îbucuriere față de mult regretelor lor naș și vrednic protopresbiter V. Dâmianu pun temeuț cu cor. 100 la «Legatul Vasile Dâmianu pentru ajutorarea copiilor săraci din protopresbiterul Cărand apărăciu la meseri». Legatul se atâză la fondul spiritual Nicolae Popescu pentru masa învățăcelor meseriaș și și spori din darurile cu deosebire ale preoților și credincioșilor pastori și cubire părintească de zelosul și inimousul fost protopresbiter V. Dâmianu. Pentru primii imploitori odihni lînd decedutului, exprimă sincere mulțumiri; Vic. Dordășanu, președintul Reuniunii meseriașilor români sibieni.

Terfa poștală. Pentru mandate poștale: Până la 25 cor. 25 fil. „ 50 „ 50 „ „ 75 „ 75 „ „ 100 „ 1 cor. „ 200 „ 1,50 „ „ 300 „ 2 „ „ 400 „ 2,50 „ „ 500 „ 3 „ (Adausul adesea: 20 fileri.)

Pentru scrisori: Cartă poștală 20 fil. Scrisoare (până la 20 gr.) 20 fil. Taxa de recomandare 50 fil. Blanchetă de telegramă 10 fil. Telegramă, un cuvânt 16 fil.

Apa de baza. Detaliul comunul sibian primin: Creșterea bacteriologică a apelor ozonate din apeductul nostru arată că nu conține bacterii primejdoase sănătății. Cu toate acestea, în considerarea cazurilor de infuză de la Răpăin, se recomandă publicului să fiearbă apa de baza.

Ziar nou. În Sâlăie în editura Librăriei Săteanului apare «Cuvântul Poporului» foaie cultural-politică. Concedează cunoștințelor și apreciajilor scriitorii Dr. I. Lupu, A. Bancu, și Dr. C. Bacug. El asigură roade binecuvântăne pentru consolidarea *Românilor Mari*.

Critică. A apărut: Ilustraționa Română de actualitate, Nr. 11, cu material variat și interesant. Din numeroasele ilustrații amintim: Suveranii și călătorii prin Ardeal, ministru Mărășești, De laevrance, Alfred Mosor, eroul capitan Gheorghiu și multe portrete. De vânzare în librării.

Lângă o sobă istorică. — Era 12 Mai 1912, când Kaiserul vizita Alascia-Lorena, oprindu-se la Strasbourg. Lângă soba salomului de primire, Kaiserul cheamă primarul orașului și un general neroave îl spunea ceea ce lă ureche. Ce se întâmplă? Ce-i spunea? A doua zi *Matină* publică secretul, «Corobierea misterioasă». Destinul răzămare și-a spus în Reichstag. Azi, pe soba cea sănă înfăptu rămătoare. Inscriptie:

Aici la 12 Mai 1912
Wilhelm al III-lea regelui Prusiei,
Imperatorul Germaniei,

Pronunță ceea ce urmează:

«Lucrările în Alascia-Lorena nu mai pot merge așa. Dacă nu se schimbă, voi înființa Constituția și voi alipi provinciile la Prusia. Voi mă cunoaște numai dintr-o parte, dar mă veți cunoaște și pe cealaltă.»

Sân locmai cuvintele ce le spuse împăratul primarului. Inscriptie, devenită acum un document istoric, s'a pus la 31 Decembrie 1918, de cără Alascieni, în prezența autorităților și cu multă pompa. St. T.

Cărți și reviste

Din zilele învierii neamului, sau: Măreția adunare dela Alba-Iulia, unde s'a hotărăt unirea Ardealului, Bánatului, Crișanei și Maramureșului cu România mămă. — a apărut acum în editura Librăriei Săteanului. Cartea e scrisă de cunoscutul scriitor Z. Sandu, care în paginile revistei «Crai Nou» ne-a dat adevarătoare poade literare. În formă mare po. întride cu de 74 pagini antior într-o limbă frumoasă literară nu zugrăvește cele mai înălțătoare momente din viața poporului românesc dând totodată și vorbindu-linute de fruntașii neamului la această mireajă adunare.

Acastă carte costă numai 2 Lei, iar dacă și expediata prin poștă costă 2,50 Lei. Comenziile se pot face prin o carte poștală, iar banii se pot trimit prin poștă. Revânzătorii primesc rabatul convenit.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orașului, Piața Hermann. Director: D-na M. Scholtess.

În curând: *Sadună, dansatoarea parisiană* film senzațional și nou adus din București. Inceperea la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo, Strada Schevies

Director: D-na Emil Toth.

Sâmbătă și Dumineacă: *Sclava*, mare dramă

în 4 acte.

Inceperea la ora: 9 seara.

Nr. 74/1919.

(264) 1-3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățător la școală confesională din Bârză. În protopresbiteral Hunedoara, în sensul ordinului consistorial din 8/21 August a. c. Nr. 5927/Școl., se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu acest post sănt: 400 cor. dela biserică, 200 cor. din fondul cultural, iar restul salarului votat de către stat. Cvariț în natură, lemne de foc și grădină.

Invinătorul ales este îndatorat a conduce copii la biserică și a canta cu ei răspunsurile liturgice.

Cerilele instruite conform normelor în vigoare se vor înainta subsemnatului oficiu în termenul arătat, iar concurenții sănătoși și care prezintă înaintea de alegerie la sf. biserică, spre a-și arăta destărțirea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Hateg, la 15/28 August 1919.

Oficial protopresbiteral gr.-or. al tracătului Hunedoara.

Dr. Cornel Popescu
protopop adm.

Nr. 552/1819.

(265) 1-3

Concurs

Pentru întregirea postului al treilea învățătoru de școală confesională gr.-or. română din Ucea sau, protopresbiteralur gr.-or. al Avrigului, se publică concurs cu termenul de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele prescrise de lege și anume 300 cor. anual din cassa bisericii și restul precum și totale adusele din ajutorul dela stat.

Relut de grădină 20 coroane.

Doritorii de a ocupa acest post de învățător se sănătățează cererile concursuale înscrute conform legilor în vigoare, la oficial protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig județul Sibiu) până la terminalul sus indicat, având a se prezenta în comună în vre-o Dumineacă sau sărbătoare, spre a face cunoștință cu poporul și poziția comunei.

Avgir, 18/31 August 1919.

Oficial protopresbiteral greco-oriental al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Căndea
protopop.

Nr. 237/1919

(263) 1-3

Concurs repetit

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II șsă din protopresbiteral Lupșei, devenită vacanță prin moarte parohului Ioan Căndea, se scrie concurs repetit cu termen de 30 zile dela prima inserare în «Telegraful Român».

Emolumentele sunt cele din coala B. pentru congras, cu rezerva din § 26 a Regul, pentru parohii care asigură văduvei venitele de jumătate din parohie pe un an.

Comitetul, având în vedere trebuințele mai nouă ale preoților, promite a face la trebuință unele îmbunătățiri de salar și a zidi și locuința preoțească.

Concurențe, înscrise cu documentele respective de stat, org. și reguli, pentru parohii, sunt a se înainta în termenul deschis acestui oficiu protopresbiteral, iar concurenții — între marginile prescrise de regulament — se vor prezenta și în comună spre a canta, resp. a oficia și cu cuvântă și a face cunoștință și cu poporul.

In lipsa de concurenți cu calificarea pentru parohiale de clasa II, se admit și concurenții cu calificarea parohilor de clasa III, fără alt concurs. Se învia deci a-și înainta concurențele la acest post de paroh și candidații cu calificare pentru parohiale de clasa III.

Ofibenaia (Bala-Aries), 19 iulie v. 1919.

Oficial protopresbiteral gr.-or. român al Lupsei în conțelegere cu comitetul parohial concernent:

Vasile Gau
protopop.

Redactor responsabil: Matei Voileanu.

**Bande colorate
(Farbbänder).**

pentru toate sistemele de mașine, se găsesc de vânzare la

F. SCHNEIDER
Sibiu, Promenada Breiter.

Nr. 248/1919 prot. (259) 1-3

Concurs

Pentru ocuparea postului a VII-lea de învățător la școală noastră confesională din Saliste se scrie în conf. cu ord. cons. Nr. 1357/1919 Școl. concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele normate prin lege.

Dela concurență se cere destăterat muzicală și destocinție de a conduce corul Reuniunii de cântări din loc.

Potenții își vor înainta cererile de concurs în termenul fixat subsemnatului oficiu protopopeș.

Săliște, 30 August 1919.

Dr. Dumitru Borelă,
condic, oficialul protopopeș.

Nr. 246/1919 prot. (260) 1-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățător la școală confesională gr.-or. română din Tilișca, protopopiatul Săliște, se publică în conform. cu ord. cons. 5816/1919 Școl., concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. Salarul prescris de lege cu toate adusurile sistematice, plătită parte din fondul școlar — lunar în mod anticipativ — parte dela stat.

2. Relut de cvariț în bani conform legii.

3. Relut de lemne 30 Cor.

4. Relut de grădină 20 Cor.

Invinătorul ales, pe lângă provederea instrucției în școală, — este îndatorat a conduce elevii în Dumineacă și sărbătoare la biserică și a canta cu ei sfânta liturghie.

Preferi ei vor fi cel cu cunoștințe muzicale și cari vor fi în stare să formeze cor.

Tilișca, la 15 August.

Petru Joga
par. președ.

George Păcură
secretar.

Văzut:

Săliște, la 16 August 1919.

Oficial protopresbiteral:

Dr. Dumitru Borelă
condic, oficialul protopopeș.

Ad. 654/1919 (261) 1-3

Concurs

Pentru întregirea postului al 3-lea ca învățător la școală noastră ortodoxă română din Mândra, tracătul Făgăraș se publică concurs cu termenul de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

Salarul prescris de lege — ce se solvează 100 cor dela parohie, ear restul dela stat cu toate adusurile sistematice — cvariț natural sau banii prescrisi.

Invinătorărea aleasă conduce copilele la biserică și pre cele dela școală de repetiție.

Doritorile de a ocupa acest post să-și înainteze cererile cu documentele subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficial protopresbiteral român ortodox în conțelegere cu comitetul parohial.

Făgăraș, 18 August 1919.

Nicolae Borzenă
protopop.

Cenzurat prin: Sublocot. Bucur.

Nr. 270/1919.

(268) 1-3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante, de învățător dela școalele noastre confesionale, din parohile: Blajeni—Cris, Blajeni—Grosuri, Blajeni — Plat Bulzeștil de sus (a 2 lea post) Bulzeștil de jos, Căinel, Crăciunel, Criștorg, Huregan (2 posturi), Luncoul de sus, Mestračan și Podale protopopiatul Zarand — se publică concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salarul prescris de lege, cu toate adusurile sistematice.

2. Cvariț în natură și bani de cvariț conform legii.

Cel ales e dator Dumineacă și în sărbătoare să ducă elevii la biserică și a canta cu el liturgia, de asemenea, are datorină de a proveyda și școala de repetiție.

Doritorii, cea ocupa aceste posturi să-și înainteze în termenul deschis cererile instruite cu documentele cerute, de lege subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta și în parohie spre a-l cunoaște și poporul.

Oficial protopresbiteral ort. or. al Zarandului, Brad, la 5/23 August, 1919.

Pomponiu Piso
adm. protopop.

Nr. 272/1919. (266) 1-3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățător din comună bis. Ponor, protopresbiteral Lupșei, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima inserare în «Telegraful Român».

Emolumentele: Salar în bani 600 cor. relut de grădină 20 cor, relut de lemn și locuință în natură. Restul până la sumele prescrise de lege se platește din ajutorul de stat avut și până aci.

Alesul învățător propune și religia și conduce în Dumineacă și sărbătoare elevii în corpore la biserică și canta cu ei răspunsurile liturgice.

Concurențe, înscrise cu toate documentele prescrise, se emit oficial protopresbiteral subscris. Concurenții în vre-o Dumineacă ori sărbătoare să se prezinte și la biserică, spre a canta și a face cunoștință și cu popor.

Ofibenaia (Bala-Aries), 20 August 1919.

Oficial protopresbiteral gr.-or. român al Lupsei, în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Gau
protopobist.

(273) 1-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III Stârciu, cu filia Prie din protopopiatul Ungurăș, să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu acest post de paroh sunt pe lângă stocile uzuale în acest număr 1/4 mierlu de cucusură și o zi de lucru dela fiecare casă, precum și întregirea salarului dela stat.

Rugăciune de concurs dimpreună cu documentele prescrise să se trimite în termenul deschis subscrisului, iar concurenții pe lângă observarea restricțiilor din Regulamentul pentru parohii să vor înfăța înaintea alegoriilor pentru a canta resp. a oficia și cu cuvânta și a face cunoștință cu poporul.

Ungurăș, 10/23 August 1919.

In conțelegere cu comitetul parohial din Stârciu.

Ioli Ghiliețan
adm. protopop.

Doi băieți

cu școală românească și deplin sănătoși se primesc imediat ca elevi în Tipografia arhidiecezana din Sibiu.